

ת"צ 18-08-14253 התאחדות הסוחרים
הכללית והעצמאיים בישראל - המרכז
(ע"ר) ואח' נ' חברת נמל אשדוד בע"מ
ואח'

10 יוני 2020

אל: פרקליטות מחוז דרום - אזורי
إلى: קרן היסוד 4 בניין קרסו ת.ד. 10309
באר שבע

טלפון מרכז מידע: *3852 077-2703333
www.court.gov.il

מכתב מלווה

מצורף בזה מסמך פסק דין.

י"ח סיון תש"פ, 10 יוני 2020

תאריך

מזכירות בית המשפט

[illegible]

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני: כבוד השופט גד גדעון

ת"צ 14253-08-18

המבקשים 1. התאחדות הסוחרים הכללית והעצמאיים בישראל - המרכז (ע"ר) 580292274

2. ג.י.ד חניונים ואחזקות בע"מ ח.פ 514713270

3. עמותת תחרות

4. עמותת בצדק

5. פרופ' עומר מואב ת.ז. [REDACTED]

כולם ע"י ב"כ עוה"ד ד"ר איתמר מירון ואלחנן מירון

נגד

המשיבות 1. חברת נמל אשדוד בע"מ ח.פ 513569772
ע"י ב"כ עוה"ד יוסף אשכנזי וחיים מכלוף

2. חברת נמל חיפה בע"מ ח.פ 513569749
ע"י ב"כ עוה"ד גדעון שרואר, שמעון אוהנינה ודרור אפלדורף

3. היועץ המשפטי לממשלה
ע"י ב"כ עו"ד שלומי ירדן ועודד יהוד – פמד"א

1

פסק דין

2

3 1. זוהי החלטה בבקשה לאישור ניהול תובענה כתובענה ייצוגית בגין נזקים שנגרמו, לטענת
4 המבקשים, עקב צעדים ארגוניים (שביתות, עיצומים ושיבושי עבודה) שנקטו עובדי נמל
5 אשדוד ונמל חיפה, במהלך שבע השנים שקדמו להגשת בקשת האישור. בהתאם להסכמה
6 דיונית בין הצדדים, נדונה במסגרת החלטה זו רק טענת המשיבות, שלפיה, אין לקבל את
7 הבקשה, בשל העדר הומוגניות נדרשת ורלוונטית, בין חברי הקבוצה הנטענת. כמפורט להן,
8 הוחלט לקבל את הטענה, ולדחות בשל כך, את בקשת האישור.

9

10 2. המבקשים הם: התאחדות הסוחרים והעצמאיים; חברת ג.י.ד. חניונים ואחזקות המעבירה
11 סחורה דרך המשיבות, ואשר נפגעה לטענתה ישירות, עקב הצעדים הארגוניים; עמותת
12 תחרות – התנועה לחירות בתעסוקה, שמטרתה להביא לשיפור שוק העבודה הישראלי
13 ויעילות המשק; עמותת בצדק – עמותת למדיניות יהודית, שמטרתה להחיל על המדיניות

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני: כבוד השופט גד גזעון

ת"צ 14253-08-18

1 הכלכלית בישראל את ערכי הפילוסופיה והמוסר היהודיים; והפרופסור לכלכלה עומר
2 מואב, אשר נפגע לטענתו באופן עקיף בשל הצעדים הארגוניים, כצרכן של מוצרים מיובאים
3 בשוק הישראלי.

4
5 המבקשים טוענים, לאחריות המשיבות מס' 1 ו- 2 (להלן: "המשיבות") המפעילות את
6 נמל אשדוד ונמל חיפה (בהתאמה), לנזקים שנגרמו לגורמים שונים, בשל שביתות ועיצומים
7 שנקטו עובדי הנמלים. לטענת המבקשים, המשיבות, שהינן מעסיקות העובדים אשר נקטו
8 צעדים ארגוניים, לא עמדו בחובותיהן הנטענות, למנוע או למצער לצמצם את נזקי
9 השביתות והעיצומים שנגרמו לצדדים שלישיים, ועל כן חבות בגין הנזקים הנטענים מכוח
10 שורה של עילות משפטיות, עוולות רשלנות והפרת חובה חקוקה, עילות חוזיות שונות
11 ועילות מתחום ההגבלים העסקיים.

12
13 המבקשים טענו, כי התובענה באה בגדר פרט 1 לתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות,
14 שלפיו, ניתן להגיש תביעה ייצוגית בתביעה נגד "עוסק". לחלופין טענו, כי התובענה באה
15 בגדרו של פרט 4 לתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות, שלפיו, ניתן להגיש תביעה
16 ייצוגית בעילה לפי חוק התחרות הכלכלית.

17
18 הקבוצה שאותה מעוניינים המבקשים לייצג היא, "כלל הגורמים אשר נפגעו כתוצאה
19 מכלל השביתות, העיצומים ושיבושי העבודה שנקטו על ידי עובדי המשיבות בשבע
20 השנים האחרונות, ובכלל זה ספינות המסחר, גורמי השילוח, בעלי המטען (יבואנים
21 ויצואנים) וכלל הצרכנים", ולחלופין: "כלל הגורמים אשר נפגעו כתוצאה מעיצומים,
22 שיבושי עבודה ושביתות לא מוגנות וכן שביתות פוליטיות או מעין פוליטיות, אשר ננקטו
23 על ידי עובדי המשיבות בשבע השנים האחרונות, ובכלל זה ספינות המסחר, גורמי
24 השילוח, בעלי המטען (יבואנים ויצואנים) וכלל הצרכנים".

25
26 הסעדים המבוקשים, הינם: סעד כספי של "השבת כספי היתר ששולמו וכן פיצוי הנזק
27 הכולל של התובענה בהתאם לימי השביתה והעיצומים"; וצווים בעניין פעילות המשיבה,
28 "...תוך הצהרה לפיה המשיבות אינה נוהגת כדין והוראה למניעת הנזק והקטנתו וכן כל
29 סעד ... לפי שיקול דעתו של בית המשפט על פי ס' 20(א) לחוק ... בהתאם למפורט לעיל
30 בעניין חלוקת הנזק ו'גלגולו', בית המשפט יתבקש לבחון שימוש בפתרונות שהעמיד
31 המחוקק בסעיף 20(א)-(ג) לחוק תובענות ייצוגיות לרשות בית המשפט על מנת לאזן בין
32 חברי הקבוצה במקרים מורכבים כגון דא. הכל בהתאם לטובת הקבוצה".

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני: כבוד השופט גד גדעון

ת"צ 14253-08-18

השאלות המשותפות לקבוצה האמורות בסעיף 170 לבקשת האישור הן: "האם המשיבות צריכות לפצות את הניזוקים בשל שביתות לא מוגנות? האם המשיבות צריכות לפצות את הניזוקים בשל שביתות מוגנות? מהו שיעור הנזק שנגרם כתוצאה משיבות, עיצומים ו/או האטת פעילות מכוונת? מהו כימות הנזק הראוי וכיצד יש לחלק את הנזק בין הניזוקים השונים לאורך שרשרת הייבוא?"

3. המשיבות טענו בתגובותיהן לבקשה, בין היתר, כי יש לסלק את בקשת האישור על הסף ולמצער לדחותה לגופה, וכי היא רוויה פגמים וטעויות. הוטעם, כי מהתובענה נעדרו משיבים נדרשים - ההסתדרות, חברי נציגות העובדים ועובדי הנמלים עצמם. לטענתן, התובענה אף נעדרת תשתית עובדתית.

המשיבות טענו, כי לא מתקיימים בענייננו תנאי הסף לאישור ניהול תובענה ייצוגית, המפורטים בסעיפים 3, 4 ו-8 לחוק תובענות ייצוגיות. כך, אין מתקיימת לטענתן עילה להגשת תובענה ייצוגית, ואין אפשרות סבירה שהשאלות בתובענה תוכרענה לטובת הקבוצה.

המשיבות כפרו באחריות לשביתות, זאת, אם מדובר בשביתות כדין, ומקל וחומר, בשביתות שלא כדין. הודגש, כי המשיבות מצדן נקטו פעולות רבות בקשר לצעדים הארגוניים שנקטו העובדים, ושנכפו על המשיבות, ויש באלו כדי לדחות את טענת ההתרשלות. לטענתן, לא קמה עילה בשל הפרת חובה חקוקה שכן חובה לאספקת שירותים ציבוריים, אינה מקימה עילת תביעה עצמאית לאזרח, ולא מתקיימת איזו מן העילות הנטענות האחרות.

עוד טענו המשיבות, כי קיימת שונות מהותית ניכרת, עובדתית ומשפטית, בין התובעים האפשריים, הרבים והשונים, שאליהם מתייחסת הבקשה, הן לעניין שאלות החבות והן לעניין חישוב הנזק. כמו כן, אין לסברתן בבקשה, הגדרה מפורשת וברורה של הקבוצה, ואין מנגנון ברור לזיהוי חבריה, ובקשת האישור מוגשת בשם "...אין ספור קבוצות ותתי-קבוצות הטרוגניות ... שרב המפריד ביניהם על המשותף. ממילא בקשת האישור אינה קרוב לעמוד בדרישת ההומוגניות, שהינה תנאי לאישור תובענה כייצוגית, ולא ניתן לנהלה כהליך ייצוגי" (סעיף 4 לתגובת המשיבה מס' 1 לבקשת האישור, ור' גם סעיף 7 לתגובת המשיבה מס' 2 לבקשת האישור).

המבקשים השיבו כמובן תשובה מפורטת לתגובות המשיבות.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני: כבוד השופט גד גדעון

ת"צ 14253-08-18

4. היועץ המשפטי לממשלה הודיע על התייצבותו בהליך זה לפי סעיף 1 לפקודת סדרי הדין (התייצבות היועץ המשפטי לממשלה) [נוסח חדש].

עיקרה של עמדת היועץ המשפטי לממשלה הובאה בסעיפים 4-9 לנייר העמדה שהוגש מטעמו, כדלקמן:

"בתמצית, עמדת היועץ המשפטי לממשלה היא, כי דין בקשת האישור להידחות נוכח אי-ההתאמה של התובענה להתברר כתובענה ייצוגית בהתאם להוראות החוק. זאת, מבלי צורך להידרש לגופן של הסוגיות המשפטיות העולות בבקשת האישור. כפי שיפורט, היועץ המשפטי לממשלה סבור, כי התובענה אינה עונה לדרישות סעיפים 8(א)(1) ו-8(א)(2) לחוק לפיהם על התובענה לעורר שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה וכי התובענה הייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין.

בקשת האישור כוללת תובעים מסוגים רבים ומגוונים, אשר לטענתם ניזוקו כתוצאה מצעדים ארגוניים שנקטו עובדי הנמלים. לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, מדובר בעילות משפטיות מורכבות שכן מערך הזכויות, העילות והטענות העובדתיות והמשפטיות שיש לברר על מנת לגבש הכרעה משפטית ביחס לכל אחת מהעילות וביחס לכל קבוצת מבקשים, שונים אלה מאלה. מבלי למצות את מכלול ההבדלים בין המבקשים, הרי שהללו נבדלים בטיב מערכת היחסים המשפטית והרגולטורית שלהם עם הנמלים ככל שישנה, בשאלת קיומם של יחסים חוזיים שלא פורטו דיים, בסוגי הנזקים שנגרמו להם, באפשרות קיומן של טענות הגנה או טענות בעניין חלוקת אחריות ייחודיות ביחס לחלק מהמבקשים.

בנוסף, מתייחסת בקשת האישור באופן כוללני וגורף למספר גדול של צעדים ארגוניים אשר התקיימו בזמנים שונים, נשאו אופי שונה, נמשכו פרקי זמן שונים וטופלו על ידי הנמלים בדרכים שונות. בקשת האישור נעדרת התייחסות מספקת לנסיבותיה של כל שביטה, אופן הטיפול בה וסיווגה המשפטי, ועל כן חסרת תשתית עובדתית ומשפטית הולמת לבירור העילות השונות והיקף הנזקים השונים ביחס למבקשים השונים.

מטבע הדברים, הכרעה במחלוקת, לנוכח השונות האמורה, תחייב ירידה לפרטיהם של הצעדים הארגוניים השונים וניתוח של דרכי הטיפול בהם מצד הנמלים, וזאת הן לצורך קביעת אופיים של העיצומים והשביתות והן לצורך בחינת התגבשותן של עילות התביעה השונות ביחס למבקשים. בירור זה יחייב התייחסות פרטנית להיבטים אינדיבידואליים

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני: כבוד השופט גד גדעון

ת"צ 14253-08-18

של המבקשים השונים, אשר משקלם בבירור המחלוקת וחלוקת האחריות לנזק, ככל שנגרם, צפוי להיות משמעותי ביותר. אשר על כן, סבור היועץ המשפטי לממשלה כי כה רב השונה על הדומה, כדי כך שלא ניתן לקבוע כי מתקיים התנאי לפיו הבקשה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לחברי הקבוצה, ומתוך שכן, ועל יסוד האמור לעיל ולהלן, אף לא ניתן לקבוע כי התובענה הייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכריע בתובענה.

לצד האמור, ומבלי להיכנס לעובי הקורה בסוגיות השונות העולות בבקשה, סבור היועץ המשפטי לממשלה, כי בקשת האישור נעדרת תשתית עובדתית הולמת לביסוס העילות השונות הנטענות בה. היעדרה של תשתית עובדתית כאמור, מלבד משמעותה לעניין אי-התאמת ההליך להתקיים במסלול של תובענה ייצוגית כפי שיפורט, צפויה להציב קשיים בפני גיבושן של העילות השונות שלהן טוענים המבקשים ככל ותאושר הבקשה".

5. המבקשים הגיבו לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, וטענו, בין היתר, כי: קיימות במובהק שאלות משותפות של עובדה או משפט, ומשקלן כבד ומכריע במכלול השאלות; קיימות עילות שבהן השאלות היחידות, הן אחידות וזהות, ולא רק משותפות; ניתן להתמודד עם השונות תוך הפעלת סמכות בית המשפט לתת הוראות באשר להוכחת הזכאות לסעד, על ידי חברי הקבוצה השונים; שיקולי יעילות ובחינת החלופות לבקשת האישור תומכים באישור הבקשה; כך גם חשיבות הנגישות לערכאות ושיקולי הרתעה ומיצוי הדין; לבית המשפט סמכות לפצל את הקבוצה הנטענת לתתי-קבוצות; המבקשים עתרו גם לסעד הצהרתי ללא כל תלות בשונות, ובנפרד משאלת פיצוי הניזוקים.

6. במהלך ישיבת קה"מ, גיבשו ב"כ הצדדים הסכמה דיונית שלפיה: "... בשלב זה ידון בית המשפט בטענה בדבר העדר היתכנות לאישור התובענה כתובענה ייצוגית בשל העדר הומוגניות בין חברי הקבוצה הנטענת, ובשל צירוף התנהגויות נטענות שונות של הנתבעות אשר לדעת הנתבעות והיועמ"ש, אינן עשויות להקים עילה לתובענה ייצוגית, בשל טענת הומוגניות, כטענה מקדמית. ככל שבית המשפט יקבל את הטענה ממילא יוביל הדבר לדחיית בקשת האישור, וככל שידחה את הטענה, ימשיך בית המשפט וידון בבקשת האישור, ביחס ליתר הטענות, ובהקשר זה זכויות הצדדים וטענותיהם שמורות לרבות לעניין עמדת היועמ"ש".

הצדדים השלימו טיעוניהם בסוגיה האמורה, בכתב ובע"פ.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני: כבוד השופט גד גדעון

ת"צ 14253-08-18

7. סעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע את התנאים לאישור ניהולה של תובענה במסגרת של תובענה ייצוגית:

8."(א) בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה:

(1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה;

(2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין;

(3) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת; הנתבע לא רשאי לערער או לבקש לערער על החלטה בענין זה;

(4) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב".

ס"ק 8(א)(1) האמור מורה, כאמור, כי תנאי לאישור ניהול תובענה כייצוגית הוא שהתובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או של משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה. זהו "תנאי ההומוגניות" שמטרתו להבטיח, כי תאושר תובענה ייצוגית, רק בשם קבוצה מסוימת ומוגדרת, אשר ניתן להגיש בשמה תובענה ייצוגית, ולבררה בדרך משפטית יעילה. זאת, באשר, ככל שקיימת שונות עובדתית או משפטית בין חברי קבוצת התובעים, שתחייב את בית המשפט להידרש בפועל להיבטים אינדיבידואליים בעלי משקל, במסגרת ניהול התובענה הייצוגית, צפויה להיפגע תכלית היעילות שמנגנון זה מבקש להשיג.

נקבע, כי הנושאים שלגביהם עשויה להתקיים שונות בין חברי הקבוצה הם מגוונים: "הנושאים לגביהם עשויה להתקיים שונות בין חברי הקבוצה הינם רבים ומגוונים. לעתים, עילת התביעה על כל יסודותיה משותפת לחברי הקבוצה, והשאלה אם זכאים הם לפיצוי אם לאו תוכרע באחת לגבי כולם. אולם, גודל הנזק שנגרם לכל אחד מהם, וכנגזרת מכך גובה הפיצוי לו יהיה זכאי אם תתקבל התביעה, אינו אחיד. במקרה כזה, השאלה המבחינה בין חברי הקבוצה היא שאלת הנזק בלבד. סוג מקרים אחר מתקיים כאשר השאלות שאינן משותפות נוגעות ליסודות העילה עצמם. כלומר, השוני בין חברי הקבוצה עשוי להשליך על עצם זכותו של כל חבר לקבל סעד ולא רק על גובה הפיצוי לו יהיה זכאי" (ע"א 6887/03 רזניק נ' ניר שיתופי אגודה ארצית שיתופית להתיישבות עובדים, בפסקה 25 (20.7.2010) (להלן: "עניין רזניק")).

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני: כבוד השופט גד גדעון

ת"צ 14253-08-18

בע"א 10085/08 תנובה - מרכז שיתופי נ' עזבון המנוח תופיק ראבי ז"ל (4.12.11) צוין, כי שיקול העשוי לתמוך בדחיית בקשת אישור, הינו השונות בין חברי הקבוצה בעצם הזכאות, להבדיל משונות המתבטאת בגובה הנזק בלבד (בפסקה 55).

יודגש, כי תנאי ההומוגניות מאפשר קיומן של שאלות שונות בצד שאלות משותפות לכלל חברי הקבוצה, והבחינה הנדרשת לצורך אישור התובענה הייצוגית נוגעת למשקלן של השאלות המשותפות, בתוך מכלול השאלות המתעוררות בעניינם של חברי הקבוצה. לעניין זה נפסק:

"נקודת המוצא היא, כי לא נדרש שכל השאלות המתעוררות בגדר התובענה הייצוגית תהיינה משותפות לחברי הקבוצה. די בכך שיש שאלות משותפות של עובדה או משפט שהן 'מהותיות' ...

אף שאין זה מן ההכרח כי כל השאלות המתעוררות בגדר התובענה הייצוגית תהיינה משותפות לכל חברי הקבוצה, אין פירוש הדבר כי אם קיימות שאלות משותפות ניתן לאשר את התובענה כייצוגית, יהיו אשר יהיו השאלות האינדיווידואליות המתעוררות בגדרה. הקביעה האם השאלות המשותפות הינן 'מהותיות', כדרישת סעיף 8(א)(1) לחוק תובענות ייצוגיות, נגזרת גם מבחינתן ביחס לשאלות שאינן 'משותפות' ... טרם גובשו קריטריונים ברורים בשאלה מהי מידת האינדיווידואליות הנסבלת בגדר תובענה ייצוגית ומתי נחצה קו הגבול שמעבר לו אין לאשר תובענה ייצוגית. נראה כי יש ליתן משקל בעניין זה לשאלה מה היקפם של הנושאים הפרטניים לעומת הנושאים המשותפים. כמו כן, יש לבחון האם קיימת דרך הוגנת ויעילה להתמודד עם השאלות האינדיווידואליות המתעוררות בגדר התובענה הייצוגית" (עניין רזניק, בפסקאות 25, 27).

ר' גם רע"א 2128/09 הפניקס חברה לביטוח נ' עמוסי, בפסקאות 10-11 (5.7.2012):
"...נוסח סעיף 8(א)(1) קובע שהתובענה הייצוגית נדרשת לעורר שאלות משותפות לכלל חברי הקבוצה. נוסחו של סעיף זה אינו דורש כי משקלן של השאלות המשותפות לחברי הקבוצה יהיה גבוה ממשקלן של השאלות האינדיבידואליות, אלא די בכך שקיימות שאלות משותפות כלשהן ... אמנם, המחוקק הישראלי לא ראה לנכון לכלול תנאי נפרד לאישור התובענה הייצוגית שעניינו הוא הדומיננטיות של השאלות המשותפות לכל חברי הקבוצה. ברם, אין בכך כדי לשלול את הרלוונטיות של שיקול זה. טענה בדבר משקלן הנמוך של השאלות המשותפות עשויה להיות שקולה למעשה לטענה כי תובענה ייצוגית

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני: כבוד השופט גד גדעון

ת"צ 14253-08-18

1 אינה הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת, ועל כן יש לדון בה במסגרת הדיון בתנאי
2 זה".

3
4 מתקיימת זיקה בין תנאי ההומוגניות לבין התנאי השני הקבוע בסעיף 8(א)(2), שלפיו
5 התובענה הייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת. כך, ככל שחברי
6 הקבוצה נבדלים זה מזה בשאלות העובדתיות המשפטיות המתעוררות בעניינם, באופן
7 שיידרש פירוק להליכי בירור פרטניים רבים בשאלות של עובדה ומשפט, הרי שיהיה קשה
8 לראות בתובענה הייצוגית הדרך היעילה להכרעת המחלוקת בהתאם להוראת סעיף 8(א)(2)
9 לחוק תובענות ייצוגיות -

10
11 "...שונות רבה מדי בין חברי הקבוצה עלולה להביא לאי התקיימותו של התנאי הקבוע
12 בסעיף 8(א)(2) לחוק, הדורש כי התובענה הייצוגית תהא 'הדרך היעילה וההוגנת להכרעה
13 במחלוקת'" (עניין רזניק, בפסקה 27).

14
15 "כאשר בגדר התובענה הייצוגית או לאחריה יהיה צורך לקיים חקירה פרטנית בענייניו
16 של כל אחד מחברי הקבוצה, הכוללת בירורים עובדתיים מורכבים, שמיעת עדים, הכרעות
17 מהימנות וכדומה, כך שמבחינה מעשית מדובר בפיצול ההליך הייצוגי לסדרה של
18 משפטים נפרדים, אין לאשר את התובענה הייצוגית" (עניין רזניק, שם).

19
20 ור' גם רע"א 2128/09 הפניקס חברה לביטוח נ' עמוסי בפסקה 19: "אחד השיקולים
21 המרכזיים בבחינת יעילות והגינות השימוש בתובענה ייצוגית הוא המידה שבה ההכרעה
22 בשאלות המשותפות לכלל חברי קבוצת התובעים תסייע לפתרון הסכסוך האינדיבידואלי
23 שבין כל אחד מהם לבין הנתבע. ככל שיימצא כי ההכרעה המשותפת תקדם רק במעט את
24 פתרון הסכסוך ונותרו שאלות אינדיבידואליות רבות, היעילות וההגינות הנלוות לדיון
25 בדרך של תובענה ייצוגית, תפחתנה".

26
27 ר' עוד: ע"א 5378/11 פרנק נ' אולסייל, בפסקה 77 (22.9.14): "הכל מסכימים כי החוק
28 דורש קיומן של שאלות משותפות כלשהן. השאלה אם מדובר בשאלות מהותיות ובעלות
29 נפח ביחס לתחומי הבידול הקיימים בין חברי הקבוצה – דהיינו, שאלת היחס בין
30 הנושאים המשותפים לבין הנושאים הפרטניים – היא שאלה רלוונטית ומשמעותית
31 בבואנו לבחון את בקשת האישור. זאת, בין אם תיבחן במסגרת התנאי הקבוע בסעיף
32 8(א)(1), בין אם בגדר התנאי שבסעיף 8(א)(2) (אם כי חשוב להבהיר כי לא מדובר בתנאים
33 זהים. יתכן מצב שבו תהיינה שאלות משותפות אך לא יהיה זה יעיל או הוגן להכריע
34 במחלוקת בדרך של תובענה ייצוגית)".

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני: כבוד השופט גד גדעון

ת"צ 18-08-14253

"הטענה שמשקל השאלות המשותפות אינו רב זהה למעשה לטענה שתובענה ייצוגית אינה הדרך היעילה וההוגנת לדון בעניין, משום שלא יהיה מנוס מפיצול ההליך הייצוגי לסדרה של משפטי משנה" (א' פלינט וח' יניצקי תובענות ייצוגיות (2017), עמ' 156-157).

יצוין, כי לצד תנאי הסף שבס"ק 8(א)(1) לחוק תובענות ייצוגיות, שעניינם להבטיח כי התובענה הייצוגית מוגשת בשם קבוצה הומוגנית, וכי היא מהווה את הדרך היעילה וההוגנת לנהל את התובענה, קבועים בחוק תובענות ייצוגיות מנגנונים המכוונים לסייע לבתי המשפט להתמודד עם קשיים הנוגעים לשונות שבין חברי הקבוצה.

ס"ק 10(ג) לחוק תובענות ייצוגיות מאפשר לבית המשפט להתגבר על בעיית היעדר האחידות על ידי הגדרת תת-קבוצה בתוך הקבוצה: "בית המשפט רשאי להגדיר תת-קבוצה, אם מצא שלגבי חלק מחברי הקבוצה מתעוררות שאלות של עובדה או משפט, אשר אינן משותפות לכלל חברי הקבוצה; הגדיר בית המשפט תת-קבוצה כאמור, רשאי הוא להורות על מינוי תובע מייצג או בא כוח מייצג לתת-הקבוצה, אם מצא שהדבר דרוש כדי להבטיח שעניינם של חברי תת-הקבוצה ייוצג וינהל בדרך הולמת".

עם זאת, ס"ק 10(ג) האמור, עוסק במקרה שבו "...קיימת שאלה שהתשובה לה עשויה להשתנות בין חלקים שונים בתוך הקבוצה", ואינו מתאים למקרה שבו "...לצד השאלות המשותפות לחברי הקבוצה ישנן שאלות שאינן משותפות ... מקרה בו השונות בתוך הקבוצה הינה אינדיווידואלית או שהיא מפלגת את הקבוצה לחלקים קטנים, עד כי חלוקה לתתי קבוצות אין בה כדי לפתור את הבעיה" (עניין רזניק, בפסקה 24 סיפה).

פתרון אחר הוא מתן פסק דין הצהרתי, שבו תוכרענה השאלות המשותפות לחברי הקבוצה, תוך הותרת השאלות הפרטניות להליכים אחרים (ר' עניין רזניק, בפסקה 27).

יודגש, כי גם בהינתן האפשרות לפיצול, הרי שיישום הפתרון אפשרי כאשר השאלות המשותפות הינן העיקר, בעוד שהשאלות הנפרדות הינן טפלות לעיקר. ר' לעניין זה ת"א 17506-08-14 בן כנען נ' עיריית רמת השרון, בפסקה 47 (19.4.2015): "יתכנו שאלות שונות ביחס לחלקים כאלה או אחרים מהקבוצה (כאשר החוק מתייחס לאפשרות של חלוקת הקבוצה לתת-קבוצות, ור' גם ס' 10(ג) לחוק). אולם השאלות המשותפות צריכות להיות 'העיקר' בעוד שהשאלות הנפרדות צריכות להיות ה'טפל' ... בחינה זו צריכה לטעמי להביא בחשבון בין היתר את השאלה האם הדמיון בין חברי הקבוצה עולה על ההבדלים ביניהם".

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני: כבוד השופט גד גדעון

ת"צ 14253-08-18

1

2 סעיף 20 לחוק תובענות ייצוגיות מאפשר לבית המשפט, לאחר שכבר הכריע בתובענה
3 הייצוגית לטובת הקבוצה, ליתן הוראות שונות בעניין הוכחת גובה הזכאות לפיצוי כספי
4 או לסעד, מקום שבו ישנו שוני בין התובעים בהיבט זה. בנוסף, במקרים שבהם פיצוי כספי
5 לחברי הקבוצה אינו מעשי בנסיבות העניין, מסמך הסעיף את בית המשפט להורות על מתן
6 סעד אחר לטובת הקבוצה או לטובת הציבור (ר' למשל האפשרות להעריך את היקף הנזק
7 הכולל לקבוצה מבלי לחלקו באופן פרטני בת"צ (מרכז) 11930-04-12 **אבידן נ' המועצה**
8 **להסדר ההימורים בספורט**, בפסקה 41 (17.3.2016)). סעיף זה מתאים ליישום, כאשר
9 ההיבט שלגביו מתקיימת שונות בין התובעים, נוגע לשיעור הנזק והפיצוי, אך אין בו ליתן
10 מענה כאשר נדרשות הכרעות משפטיות נפרדות בעניינם של התובעים השונים, ביחס לעצם
11 התגבשות עילת התביעה.

12

13 לבסוף, "הנטל לשכנע כי התובענה מעוררת שאלות המשותפות לכלל חברי הקבוצה מוטל
14 על המבקשים ... ולא די בהנחה בעלמא לפיה טעות שאירעה בגבייה בענייניו של יחיד
15 אירעה בוודאי אף בעניינם של אחרים בכדי לאשר תובענה ייצוגית" (ע"א 7488/16 זליגמן
16 נ' הפניקס החברה לביטוח בע"מ, בפסקה 54 (31.5.2018)).

17

18 עניינה של בקשת האישור דנא, בנזקים שנגרמו לטענת המבקשים, לגורמים שונים, שבהם
19 ספנים, חברות שילוח ימי, יבואנים, יצואנים והציבור בכללותו, בשל צעדים ארגוניים
20 שבהם נקטו עובדי הנמלים בשנים האחרונות.

21

22 טענת המבקשים היא, כי יש להכיר עקרונית בתביעה נגד מעסיק, בגין נזקים שנגרמו אגב
23 שביתה או עיצומים של עובדיו.

24

25 המבקשים טוענים, כי המשיבות נמנעו, במתכוון, ולמצער מתוך התרשלות, מנקיטת צעדים
26 נדרשים, נגד העובדים ונציגיהם, אשר נקטו עיצומים שונים שלא כדין. הימנעות זו עודדה
27 לטענת המבקשים, ואפשרה, את התנהגות הגורמים אשר נקטו את הצעדים הארגוניים.
28 לטענתם, בחלק מהמקרים פעלו המשיבות והעובדים, בשיתוף פעולה, על מנת לנסות לסכל
29 או לשנות, יוזמות ממשלתיות להגברת התחרות בענף הנמלים, באופן שעשוי היה לפגוע
30 בנמלים הקיימים.

31

32 המבקשים טענו, כאמור, לאחריות המשיבות בשורה של עילות –

33

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני: כבוד השופט גד גזעון

ת"צ 14253-08-18

במישור הנזיקי טענו המבקשים לעולת הרשלנות. נטען, כי למשיבות חובת זהירות כלפי המבקשים, לצד הפיקוח והשליטה שלהן בנעשה בתחומן, ונוכח סמכויות שהוענקו להן במסגרת הדין. לסברת המבקשים, היה על המשיבות לצפות את השביתות ואת השלכותיהן על הצדדים השלישיים. נטען, כי המשיבות הפרו חובתן והתרשלו, משלא נקטו באמצעים הנדרשים למניעת השביתות ונזקיהן. המבקשים פירטו שורה של צעדים שהיה בכוחם, אילו ננקטו, למנוע או לצמצם את נזקי הצדדים השלישיים.

עוד טענו המבקשים לעוולה של הפרת חובה חקוקה. נטען, כי מכוח חוק רשות הספנות והנמלים, התשס"ד-2004 וכתבי ההסמכה של המשיבות, הן מחויבות להבטיח תפעול שוטף של הנמלים, וכן לנקוט אמצעים סבירים למניעת נזק או אבדן. לטענת המבקשים, הנזקים אשר נגרמו מהשבבת הנמלים, הם מסוג הנזקים שחיקוקים אלו ביקשו למנוע, ועל כן הפרתם מקימה עילה של הפרת חובה חקוקה.

במישור החוזי טענו המבקשים, להפרת חוזים מצד המשיבות בינן לבין חברות הספנות, היבואנים, היצואנים וחברות השילוח הימי, בכך שהופסקו שירותי הנמל במהלך השביתות השונות, בפרט בשביתות שאינן כדין.

המבקשים הפנו גם לעילות מתחום ההגבלים העסקיים. הוצגה עמדת הממונה על ההגבלים העסקיים, שלפיה, שוק הנמלים הוא שוק דואופולי לגבי שירותי פריקה וטעינה, וכי נמל אשדוד הוא מונופול ענפי בתחום יבוא הרכב. נטען, כי המשיבות ניצלו את מעמדם לרעה, וכי יש לראות ביחסים בין המשיבות, ובין ובין עובדיהן, הסדר כובל פסול.

במישור דיני עשיית עושר, טענו המבקשים, כי המשיבות התעשרו מגביית היתר דמי אחסנה בגין עיכוב שנגרם על ידי המשיבות עצמן, מגביית דמי מעגן, ומגביית דמי מנגש.

עוד מנו המבקשים שורה של עוולות שבצעו לטענתם המשיבות: מטרד לציבור, עיכוב נכס שלא כדין, פגיעה בזכות לאוטונומיה, פגיעה בחופש העיסוק, גזל, הסגת גבול במטלטלין, כליאת שווא וגרם נזק באשם. המבקשים הוסיפו וטענו, כי המשיבות חבות גם בחבות העובדים, כמעבידות, וכמעוולות יחד.

המבקשים מנו סוגי נזקים ישירים ועקיפים, אשר נגרמו לטענתם, בשל העוולות השונות. ביניהם, נזקים שנגרמו לסחורה אשר עוכבה בנמלים, עלויות השמדה, אי-עמידה בלוחות זמנים, אובדן עסקאות, עלויות העברה לנמלים סמוכים, ועוד.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני: כבוד השופט גד גדעון

ת"צ 14253-08-18

1 המבקשים ציינו את הקושי לאמוד את הנזק נוכח קשת הנפגעים הרחבה והמגוונת:
2 **"השלכות השביתה פוגעות בקשת רחבה של בעלי סחורה, עסקים ולקוחות בהתאם**
3 **למגוון מאפיינים סובייקטיביים פרטניים. על כן ככלל, הספרות סבורה כי לא קיימת דרך**
4 **מדויקת למדוד באופן מדויק את מלוא הנזק הכלכלי הגלום בשביתה וכי יש להעריך את**
5 **הנזק באמצעות אומדן מקורב"** (סעיף 153 לבקשת האישור). המבקשים נסמכים על חוות
6 דעת המחלקה למחקר כלכלי של אגף הכלכלה בהתאחדות התעשיינים, האומדת את נזקי
7 השביתות למשק בכללותו, בסכומים המגיעים למיליארדי ש"ח.

8
9 בענייננו השאלות שאינן משותפות, נוגעות ליסודות עילות התביעה, ולא רק לעניין היקף
10 הנזק (שגם לגביו קיימת שונות משמעותית בין התובעים).

11
12 בקשת האישור מתייחסת באופן גורף, למספר גדול של צעדים ארגוניים אשר התקיימו
13 בזמנים שונים, היו בעלי סיווג שונה, נשאו אופי שונה ונמשכו פרקי זמן שונים. המבקשים
14 לא הציגו פירוט של האירועים ושל הצעדים הארגוניים, אלא טענו כי **"המספר המצרפי**
15 **של כלל ימי שביתות, העיצומים ושיבושי העבודה בשבע השנים האחרונות מגיע למאות**
16 **רבות ... של ימים בהם נפגעה עבודת הנמל בידי העובדים"** (סעיף 30 לבקשת האישור).
17 בהמשך (בס' 31 לבקשה) נאמר בהקשר זה, כי **"...אי אפשר לפרטם כי רבים הם..."**,
18 ומובאת התייחסות למס' אירועים.

19
20 הצעדים שנקטו כל אחד מהנמלים בתגובה לעיצומים, השתנו מאירוע לאירוע, הן במישור
21 התגובה המשפטית מול העובדים, והן במישור המאמצים להמשיך ולספק שירותי נמל חרף
22 העיצומים. לכל אירוע היו השלכות שונות, ישירות ועקיפות, על צדדים שלישיים שונים.

23
24 שלא כעמדת המבקשים, סבורני, כי יש לבחון את עילת התביעה באשר לכל אירוע בנפרד.
25 לסברתי, יש לרדת לפרטי אירועי העיצומים השונים, ולנסיבות המשפטיות והעובדתיות
26 שאפיינו כל אירוע. זאת, על מנת לבחון קיומה של אחריות המשיבים בגין כל אירוע.

27
28 כמו כן, השאלות העובדתיות השונות הצפויות להתעורר, נוגעות בין היתר, לטיב מערכות
29 היחסים של תתי-הקבוצות עם כל נמל, לטיב חובת הזהירות של הנמלים כלפיהן, לסוג
30 הנזק שנגרם ככל שנגרם, לקשר הסיבתי בין הצעדים הארגוניים ובין הנזקים לכאורה,
31 להיקפי הנזקים, לקיומו של אשם תורם ככל שהיה, לסיווג המשפטי של פעולת עיצומים
32 ושביתה ותוצאותיה, לשאלת קיומו של חוזה בין מי מהמשיבות ובין כל ניזוק, ולשאלת
33 הפרתו. נזכיר עוד, כי קיימים הבדלים רבים בין חברי הקבוצה - ניזוקים ישירים מסוגים
34 שונים, וניזוקים עקיפים. נראה גם, כי אילו מהעילות, אינן רלוונטיות לכלל חברי הקבוצה.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני: כבוד השופט גד גדעון

ת"צ 14253-08-18

1
2 השוני האמור בין תתי-הקבוצות, הנכללות בקבוצה הנטענת, וקיומם של אירועים שונים
3 מהותית, מחייבים לסברתי, פירוק העילות לשאלות משנה עובדתיות ומשפטיות, לגבי כל
4 אירוע ולגבי כל אחת מתתי-הקבוצות בנפרד. יידרש בשל כך, בירור עובדתי ומשפטי מורכב,
5 באופן הצפוי להפוך את ההליך הייצוגי, לבלתי יעיל.

6
7 סבורני, כי חלקן הצפוי של השאלות המשותפות לחברי הקבוצה הנטענת, בדיון בענייניהם,
8 קטן, מהותית וכמותית, מחלקן הצפוי של השאלות שאינן משותפות לכל חברי הקבוצה,
9 המחייבות בירור מורכב לגופן, בין היתר, לצורך ההכרעה בדבר התגבשות עילת התביעה.

10
11 המבקשים סבורים, כי דחיית בקשת האישור, תוביל למספר רב של הליכים פרטניים,
12 ותוביל לפגיעה ביעילות שאותה מבקש חוק תובענות ייצוגיות להגשים, ואולם, נוכח
13 המפורט לעיל, נראה כי ההליכים הפרטניים, צפויים לכלול שאלות שונות מהותיות
14 ומורכבות, של עובדה או משפט, וכי אינטרס היעילות מצריך דווקא את הדיון בהם בנפרד.

15
16 אין להתעלם מכך שעל פי הנטען, לחלק מחברי הקבוצה נגרמו נזקים משמעותיים, ועל כן,
17 ממילא מקצת הרציונאלים שביסוד הליך התובענה הייצוגית אינם מתקיימים, ובירור
18 הטענות בהליך זה, לא יהיה הדרך היעילה וההוגנת - לכל אחד מחברי הקבוצה שנפגעו
19 באופן משמעותי, יש לכאורה תמריץ מספק להגשת תובענה עצמאית נגד המשיבות, ואף
20 עשוי להיות לו עניין, שלא להיכלל בתובענה הייצוגית, אלא להוכיח את עילת תביעתו ואת
21 נזקיו הייחודיים. יצוין עוד לעניין ההוגנות, כי העדר בחינה פרטנית שאינה אפשרית
22 במסגרת של תובענה ייצוגית, עלול בזכותם של המשיבים להתגונן כראוי.

23
24 9. לסיכום –

25
26 משקל השאלות המשותפות בתוך מכלול השאלות המתעוררות אינו מצדיק לסברתי, את
27 אישור ניהול התובענה כתובענה ייצוגית ככלי דיוני, יעיל והוגן להכרעת המחלוקת.

28
29 קיימת שונות רבה בין המבקשים השונים, וביחסייהם מול המשיבות, הן במישור העובדתי
30 והן במישור המשפטי. כמו כן, התובענה מתייחסת לצעדים ארגוניים רבים, השונים זה מזה
31 בזמנם, באופיים, בהיקפם ובתגובת המשיבות אליהם.

32
33 השונות המהותית נוגעת לסברתי, לעצם קיומן של עילות תביעה, ולעצם זכאותם של חברי
34 הקבוצה לקבלת סעד, לצד שונות הנוגעת להיקף הנזקים השונים, ולגובה הפיצוי בגינם.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני: כבוד השופט גד גדעון

ת"צ 14253-08-18

- 1
- 2 השונות הנרחבת האמורה, צפויה להשפיע, כאמור, על עילות התביעה הרלוונטיות ועל
- 3 קביעת היקף הנזקים השונים, ועל כן צפויה להצריך בירור פרטני, עובדתי ומשפטי, כלפי
- 4 תתי-הקבוצות השונות המרכיבות את הקבוצה הנטענת, על מאפייניהם השונים.
- 5
- 6 המבקשים לא צלחו אפוא, לסברתי, את המשוכה של התאמת התובענה להתברר כתובענה
- 7 ייצוגית, ומכאן, כי יש לדחות את בקשת האישור.
- 8
- 9 10. הבקשה נדחית אפוא. בשים לב להיקף ההתדיינות, כמו גם למהות ההליך, לרבות הצורך
- 10 להימנע מהרתעת יתר של תובעים בתובענות ייצוגיות, יישאו המבקשים, יחד ולחוד,
- 11 בהוצאות המשיבות, לרבות שכ"ט ב"כ, בסכום כולל של 12,000 ₪ לכל אחת מהמשיבות,
- 12 ובהוצאות היועמ"ש בגין התייצבותו, בסך 6,000 ₪.
- 13
- 14
- 15 ניתנה היום, י"ח סיוון תש"פ, 10 יוני 2020, בהעדר הצדדים.
- 16
- 17

גד גדעון, שופט

18
19